

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Haugajnar, Hablingbo socken, Gotlands kommun

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

<i>Namn</i>	Haugajnar
<i>Kommun</i>	Gotland
<i>Socken</i>	Hablingbo
<i>Läge</i>	Drygt 3 km väster om Hablingbo kyrka och drygt 1 km innanför Petesvik (se översiktskartan, bilaga 1).
<i>Kartblad</i>	Ekonomiska kartbladen 05I8i (05888), Petes, och 05I8j (05889), Hablingbo.
<i>Gräns</i>	Mitten av den heldragna gula linjen på bifogad karta, bilaga 2.
<i>Area</i>	Ca 157 hektar
<i>Berörd fastighet och markägare</i>	Hablingbo Lukase 1:18. Ägare: Staten genom Naturvårdsverket

13.11.2002

Dnr 511-3343-93

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 § naturvårdslagen, NVL (1964:822) att förklara det på bifogade karta, bilaga 2, avgränsade området som naturreservat med de föreskrifter som anges nedan.

Naturreservatets namn skall vara *Haugajnar*.

Syftet med reservatet är främst att bevara ett område med gammal och förhållandevis orörd skog och dess rika fauna. De värdefulla livsmiljöerna västlig taiga (9010) och kalkkärr med gotlandsag (7210) ska bevaras i gynnsam bevarandestatus.

Med stöd av 8-10 §§ NVL och 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) meddelar Länsstyrelsen nedan angivna föreskrifter för reservatet.

Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

- uppföra byggnad eller anläggning,
- anlägga väg eller stig,
- dra fram mark- eller luftledning,
- gräva, schakta, fylla ut, borra, spränga eller på annat sätt skada mark,
- anordna upplag,
- sätta upp skylt, tavla, affisch eller liknande,
- avverka levande eller dött träd, markbereda, plantera skog eller utföra andra skogsbruksåtgärder,
- tillföra växtnäringssämne eller använda kemiskt bekämpningsmedel,
- nydika eller rensa befintligt dike.

Utan hinder av ovanstående föreskrifter får naturvårdsförvaltaren vidta de skötselåtgärder som anges i bifogade skötselplan (bilaga 3).

Med stöd av 9 § naturvårdslagen förpliktas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet inom naturreservatet att tåla att

- reservatsgränsen markeras,
- skyltar med information om reservatet sätts upp.

Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttå inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

- bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller dött träd eller buske,
- avsiktligt döda, skada eller samla in djur,
- föra motordrivna fordon,
- göra upp eld.

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltaren att genomföra eller upphandla den skötsel som skall genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen beslutar vidare, med stöd av 9 § naturvårdsförordningen, att fastställa de mål och riktlinjer som framgår av till beslutet hörande skötselplan (bilaga 3).

Förvaltare för reservatet skall vara Länsstyrelsen i Gotlands län.

Skälen för beslutet

Skogen inom reservatet har till stor del karaktären av naturskog eller urskog. De delar av området som hyser riktigt gammal skog måste betraktas som unika på Gotland med tanke på sitt stora innehåll av mycket gamla tallar och döda tallar. Knappast något annat område på Gotland hyser skog som ger ett så urskogs-artat intryck som skogen i naturreservatet Haugajnar.

Området har ett stort inslag av våtmarker av olika slag vilket är av stor betydelse för områdets förmåga att hysa ett rikt och omväxlande växt- och djurliv.

Området har goda förutsättningar för att utgöra en fristad för växter och djur som har svårt att överleva i den brukade skogen, i synnerhet vissa fågelarter som kräver stora ostörda områden för sin existens.

Hela området ligger inom område av riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § MB.

Området har av regeringen föreslagits ingå i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000 (objekt nr SE0340102 Haugajnar).

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen uppmärksammades 1980 på att Haugajnar utgör ett område med höga naturvärden.

I Naturvårdsverkets inventering av urskogar (Naturvårdsverket 1982) betecknades skogen i området som "en av de mest skyddsvärda skogarna på Gotland".

Fastigheten Hablingbo Lukase 1:18 inköptes av staten genom Naturvårdsverket redan 1985.

År 1994 förvärvade Naturvårdsverket delar av fastigheterna Hablingbo Stora Burge 1:21 och Hablingbo Lukase 1:33, och 1997 köptes del av Hablingbo Stora Burge 2:1

Ett förslag till beslut om bildande av naturreservat med skötselplan för reservatet sändes ut på remiss den 15 september 1994.

Beskrivning av området

Landarealens fördelning på naturtyper

Barrskog (talldominerad): 126 hektar

Myrar och våtar: 12 hektar

Torrängar och alvarmarker: 19 hektar

Översiktlig beskrivning

Haugajnar naturreservat ligger omgivet av relativt vidsträckta skogsmarker. Kärnområdet ligger 500 m från närmaste bilväg och ca 1 km från närmaste gårdar i väster och öster.

Reservatet är till övervägande del skogbevuxet, men stora områden med öppna våtmarker av olika slag ingår.

Berggrunden i området tillhör Hemse-lagren och består av märtgelsten. I västra delen av området ligger strandgrus avlagrat i påtagliga vallar. I övrigt är markytan mycket flack inom området.

Kombinationen av relativt stora öppna våtmarker och gammal, tät skog med snårig buskvegetation gör att området ger ett intryck av ovanligt vild och orörd natur.

Skogen

Skogen i området domineras av tall och har brukats i mycket liten omfattning de senaste 150 åren. Torra träd har dock avverkats till vedbrand. Man ser därför få torra och liggande tallar. En hel del stående torra tallar finns dock, eftersom de döda träden inte har avverkats de senaste 40 åren.

Stubbar finns inom större delen av området. De är dock i samtliga fall äldre än 40 år och oftast betydligt äldre. Avverkningar i liten skala har ägt rum i området under detta sekel. Framst har avverkningar skett längs den nu igenväxta väg som ännu kan skönjas löpa genom området i väst-östlig riktning. Längs denna väg finns ett bestånd av unga granar och andra små bestånd av relativt unga tallar. Avverkningen där de unga granarna nu växer skall ha gjorts omkring 1955. De små områden som nu är beväxta med unga självsådda eller planterade tallar tycks alla ha gjorts tidigare, troligen för mer än 60 år sedan.

Den äldsta skogen finns i den centrala delen av området. Ett stort parti med gammal skog med kraftigt vuxna träd finns i området öster och nordost om ett planterade kalhygge i områdets sydvästra del. Flertalet träd inom detta område är äldre än 150 år och många är över 200 år – flera tallar som undersökts med tillväxtborr har haft en ålder av omkring 250 år. Även övriga delar av detta område innehåller partier med mycket gammal skog och träd som är omkring 200 år gamla.

Skogen inom den västra delen av fastigheten är överlag något yngre. Marken är här något torrare, boniteten något lägre och träden inte så kraftiga.

Stora delar av de östra delarna av reservatet har skog som ur skogsbrukssynpunkt är mindre värdefull. Stor del av området upptas av våtmarker som är helt öppna eller som endast är gles bevuxna med långsamt växande tallar. Mellan de våtare partierna står tätare dungar med långsamt växande skog på torrare mark. I södra delen av den tidigare fastigheten Lukase 1:33 är skogen växtligare, bestående av gles, drygt 100 årig tallskog, nästan helt utan buskskikt. Den växtligare skog som förr växte i nordöstra delen av den tidigare Lukase 1:24 är nu avverkad och marken hyggesplöjd.

I den sydvästligaste delen av den tidigare fastigheten Lukase 1:18 avverkades ett nästan 5 ha stort område omkring år 1967-68. Kalhygget plöjdes och planterades, men plantorna har genomgående tagit sig dåligt och, hjälpplantering har därför utförts under 1986.

Ett närmare 4 ha stort kalhygge upptar stor del av den östra halvan av södra delen av den tidigare Lukase 1:18. Detta kalhygge avverkades för omkring 20 år sedan.

Till största delen är marken fuktig i området, vilket ger upphov till ett välutvecklat buskskikt. Slån och rosor förekommer nästan överallt inne i skogen och bildar ofta täta, ibland helt ogenomträngliga snår. Långa revor av blåhallon bidrar ofta till att försvåra en vandring genom området.

Särskilt i skogskanterna runt agmyrarna samt i en del andra öppna våtmarker, växer täta bestånd av brakved.

Fältskiktet i skogen är genomgående ängsartat med backskafting som dominerande gräs.

Våtmarker

Våtmarker upptar sammanlagt en ganska stor del av området. Austermyr som helt domineras av ag ligger delvis utanför reservatet men sträcker sig in i reservatets nordöstra del. Austermyr dräneras av ett dike som grävts från myrens nordvästra del mot nordväst och ett dike som grävts från myrens östra del mot öster. Båda dessa diken är uppgrundade och igenväxta.

En långsträckt myr i nordöstra delen av den tidigare fastigheten Lukase 1:18 domineras även den av ag. I detta myrstråk har blommande kärnnycklar iakttagits vid flera tillfällen. 1972 sågs ett 10-tal exemplar. 1985 iaktogs ett 10-tal exemplar på en plats och 1986 8 exemplar på en annan plats (Stig Högström muntl).

Här och där i skogen ligger små och ibland något större våtmarker insprängda. Dessa våtmarker som alla saknar inslag av ag, varierar till sin vegetationsammansättning. De flesta har dock närmast karaktären av kalkfuktäng och domineras av gräsen älvväxing och blåtåtel i varierande proportioner. Slankstarr är oftast närvarande i stort antal, liksom också i torrare skogsmark. Vanliga växter i övrigt, vilka ibland har stor betydelse, är gåsört, krissla, ängsvädd, axag, ängstarr och hirsstarr.

I nordvästra delen av den tidigare fastigheten Lukase 1:18 ingår delar av ett åkersystem som sträcker sig norrut. Dessa åkrar brukades fram till 1920-talet, men har sedan dess lämnats att växa igen. Norr om Lukase 1:18 har åkrarna plöjts och planterats med tall. På Lukase 1:18 har igenväxningen fått ske naturligt så att en hagmarksliknande natur med stora yviga enar och enstaka snabbt växande tallar har utvecklats. Det ursprungliga åkerlandskapets struktur kan tydligt avläsas på Lukase 1:18 eftersom de ursprungliga tätt liggande diken kvarstår.

I östra delen av den tidigare fastigheten Lukase 1:18 ser man resterna efter en liten igenvuxen åkerlapp som delvis omges av diken. Denna åker brukades också troligen under början av 1900-talet.

Djurliv

Området består av biotoper som art- och individmässigt är ganska fågelfattiga. Det skogsområde som naturreservatet ingår i är dock hemvist för flera arter rovfåglar. Även flera par tranor häckar i skogsområdet, liksom korp.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet (se bilaga 4).

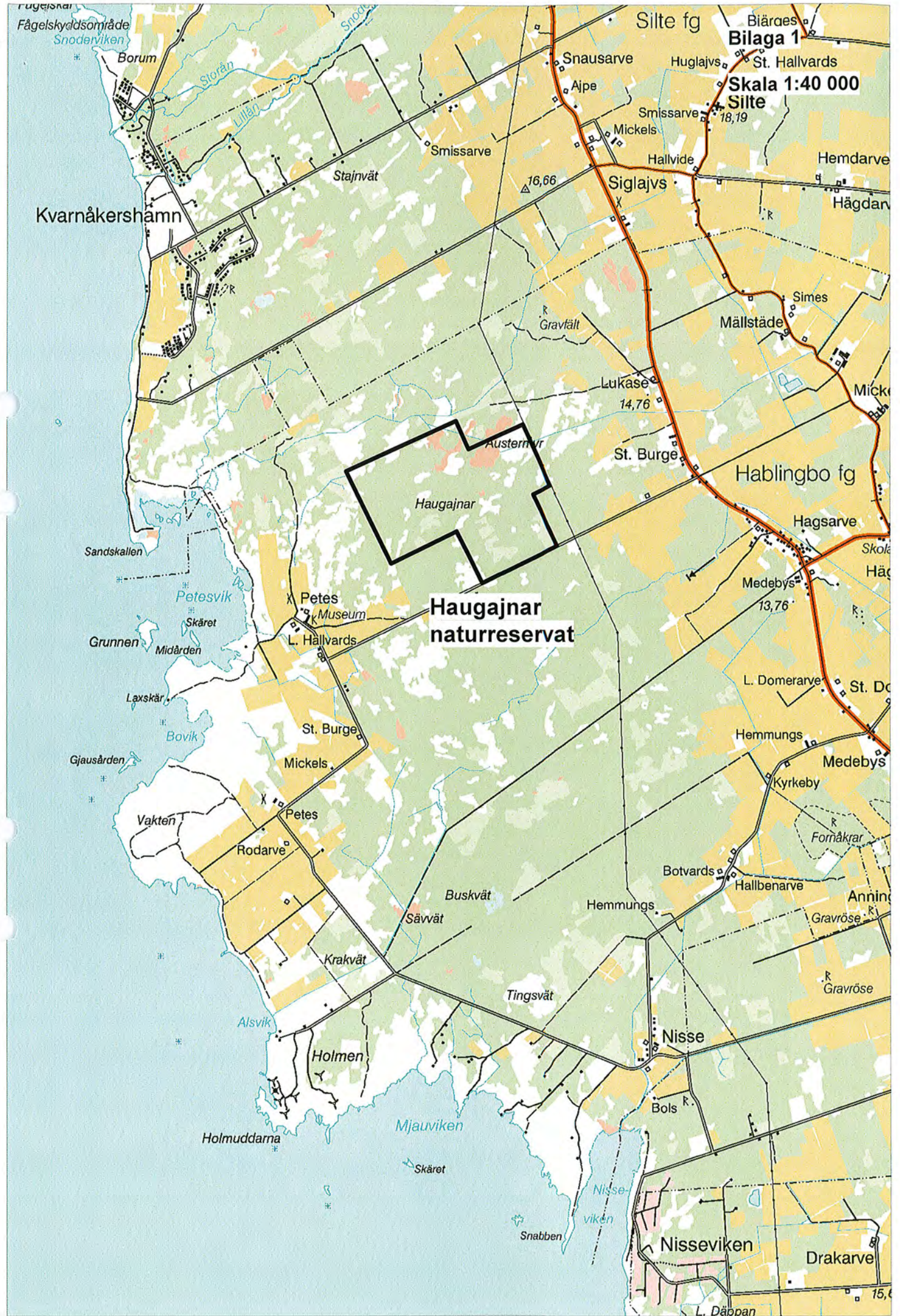
Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lillemor Arvidsson. I den slutliga handläggningen har medverkat chefen för livsmiljöenheten Lennart Edlund och tillförordnade naturvårdsdirektören Stellan Hedgren, föredragande.

Lillemor Arvidsson

Stellan Hedgren

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta visande reservatets avgränsning
3. Skötselplan
4. Hur man överklagar

Bilaga 2

Skala 1:10 000

13.11.2002

Dnr 511-3343-93

Skötselplan för naturreservatet Haugajnar

Innehåll

I Nuvarande förhållanden

1. Markanvändning
2. Tillgänglighet
3. Anordningar för besökare och information

II Riktlinjer för den framtida skötseln av reservatet

1. Naturvårdsförvaltning
2. Markering av reservatets gräns
3. Skötsel av mark och vatten
4. Tillgänglighet
5. Anordningar för besökare
6. Tillsyn
7. Dokumentation

III Källor

13.11.2002

Dnr 511-3343-93

I Nuvarande förhållanden

1. Markanvändning

Större delen av den ursprungliga fastigheten Lukase 1:18 och i någon mån de övriga i reservatet ingående fastigheterna omgärdas av bandtun. Större delen av tunen har kompletterats med eller ersatts av taggtråd. Bete skall ha bedrivits åtminstone fram till under början av andra världskriget och inom delar av området även under 1950-talet .

I nordvästra delen av den ursprungliga fastigheten Lukase 1:18 ingår en del av ett stort öppet område som till största delen ligger på den tidigare fastigheten Mickels 1:33. Detta öppna område utgörs av före detta åkrar som brukades fram till 1920-talet. Området håller nu på att växa igen med enbuskar och tallar.

Ägarna till den ursprungliga fastigheten Lukase 1:18 har genom tiderna varit mycket försiktiga med avverkningar i området. Avverkningar har under detta sekel främst skett i liten skala, mest längs en nu igenvuxen skogsväg som går genom området i väst-östlig riktning.

Under början av andra världskriget ålades ägaren till Lukase 1:18 av bränslekommissionen att avverka träd för bränsleändamål. Markägaren var trots detta påbud återhållsam, men en hel del torra och även levande träd skall dock trots allt ha avverkat.

I början av 1970-talet togs ett stort kalhygge upp i södra delen av fastigheten Lukase 1:18. Detta hygge plöjdes och planterades sedan, men en stor del av plantorna dog. Sommaren 1986 återplanterades hygget.

Inom de markområden som tidigare tillhörde fastigheterna Stora Burge 1:21 och 2:1 finns merparten av vuxen skog över 120 år kvar inom den del som gränsar till reservatets kärnområde på fastigheten Lukase 1:18. Närmare landsvägen i söder finns endast ungskog. På fastigheten Stora Burge 1:21 har skogsvårds-styrelsen under mitten av 1980-talet lagt ut försöksytor inom vilka man har prövat olika metoder att markbereda. Inom en yta av totalt 50 x 200 m har hög-läggare, harv eller grävmaskin använts, och inom en del har ingen markberedning utförts. Försöken har utförts med anledning av att lermärgeln i området medför att återbeskogning är svår att åstadkomma beroende på att plantorna har svårt att komma igång på våren efter planteringen. Det kan finnas anledning att följa utvecklingen av skogen och se hur marken återhämtar sig efter beredningsinsatserna.

1.2 Byggnader och anläggningar

Inga byggnader eller andra anläggningar finns i området.

13.11.2002

Dnr 511-3343-93

2 Tillgänglighet

Reservatet nås lättast från den väg som från länsväg 140 går ned till Petesvik och Petesgården..

3 Anordningar för besökare och information

Saknas.

13.11.2002

Dnr 511-3343-93

II Riktlinjer för den framtida skötseln av reservatet

1. Naturvårdsförvaltning

Länsstyrelsen i Gotlands län skall svara för naturvårdsförvaltningen av reservatet.

2. Markering av reservatets gräns

Reservatsgränsen skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (Naturvårdsverkets handbok "Skylltar i naturskyddade områden", avsnitt 5).

3. Skötsel av mark och vatten

3.1 Övergripande målsättning

En god bevarandestatus skall upprätthållas för områdets viktigaste naturtyper, den gamla barrskogen och de öppna våtmarkerna.

3.1.1 Skogen

Skogen i området skall lämnas att utvecklas fritt så att skogen i hela området så småningom uppnår urskogskaraktär. Inga avverkningar eller gallringar av något slag skall äga rum. Döda träd skall få stå kvar. Fallna träd skall få ligga utan att bli upparbetade. Avverkning av trädgrenar eller trädtoppar skall ej ske. Inga ingrepp i områdets vegetation eller andra aktiva vårdinsatser överhuvudtaget skall förekomma.

4. Tillgänglighet

Inga förändringar aktuella för närvarande.

5. Anordningar för besökare

Besökaren skall få information om reservatets naturvärden och gällande bestämmelser för allmänheten på informationstavlor som sätts upp på de ställen där man normalt går in i reservatet, t ex vid den väg som utgör gräns för reservatet i söder..

Armerad plastskylt i storlek A2 med information om reservatet framställs av Länsstyrelsen och sätts upp på dessa platser.

13.11.2002

Dnr 511-3343-93

6. Tillsyn

Länsstyrelsens ambulerande tillsynsman svarar för tillsynen av reservatet.

Samtliga angivna åtgärder skall bekostas av staten genom Naturvårdsverkets anslag ”Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden”.

7. Dokumentation

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder, kostnaderna för dessa och hur de har finansierats samt förhållanden som hotar naturvårdens intressen.

13.11.2002

Dnr 511-3343-93

III Källor

- Andersson, A. & Jacobson, R. 1984. Översiktlig naturinventering. Botanik. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Bleckert, S. & Pettersson, R. 1997. Liv i skogen. En handledning i praktisk naturvård. – Södra.
- Boberg, M. Muntliga uppgifter.
- Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. – ArtDatabanken.
- Ehnström, B. & Waldén, H. W. 1986. Faunavård i skogsbruket. Del 2, Den lägre faunan. – Skogsstyrelsen.
- Gärdenfors, U. (red.) 2000. Rödlstade arter i Sverige 2000. – Art Databanken.
- Högström, S. 1991. Kärrnycklar, *Orchis palustris*, på Gotland 1982-1990. – Svensk Botanisk Tidskrift 85:355-376.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 2000. Områden av riksintresse för naturvård i Gotlands län enligt 3 kap 6 § miljöbalken.
- Martinsson, M. 1997. Våtmarker på Gotland. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Naturvårdsverket. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.
- Statens naturvårdsverk & Skogsstyrelsen. 1982. Urskogar. Inventering av urskogsartade områden i Sverige. Del 1, Allmän del. – SNV PM 1507.
- Statens naturvårdsverk & Skogsstyrelsen 1982. Urskogar. Inventering av urskogsartade områden i Sverige. Del 2, Södra Sverige. – SNV PM 1508.
- Nitare, J. (red.) 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – Skogsstyrelsen.